

VIGGO HØRUP
(1841-1902)
STIFTER AF
POLITIKEN I 1884EDVARD
BRANDES
(1847-1931)
STIFTER AF
POLITIKEN I 1884Redaktionschef
Mads Zacho
TeglskovDebatredaktører
Milla Mølgaard,
Silja Thøgersen,
Poul Anders Aarøe
Pedersen og Emil
Arenholt MosekjærJourhavende
Milla MølgaardKronikredaktør
og leder af
lederkollegiet
Marcus RubinDebat
Rådhuspladsen 37,
1785
København V
Telefon, Debat
33 47 12 00
Telefon, Kronik
33 47 24 03

Forældre vil gøre alt for, at deres børn ikke bliver de næste sigtede i Umbrella-sagen. Men de aner ikke, hvad de skal stille op

Unge mangler digital dannelse, lyder det i debatten om digitale sexkrænkelser. Men unge har brug for, at deres forældre tager langt mere ansvar for at agere rollemodeller digitalt, og den opgave er de færreste forældre klædt på til.

KRÆNKELSER ONLINE

NANA HOLSTEIN,
SOCIOLOG

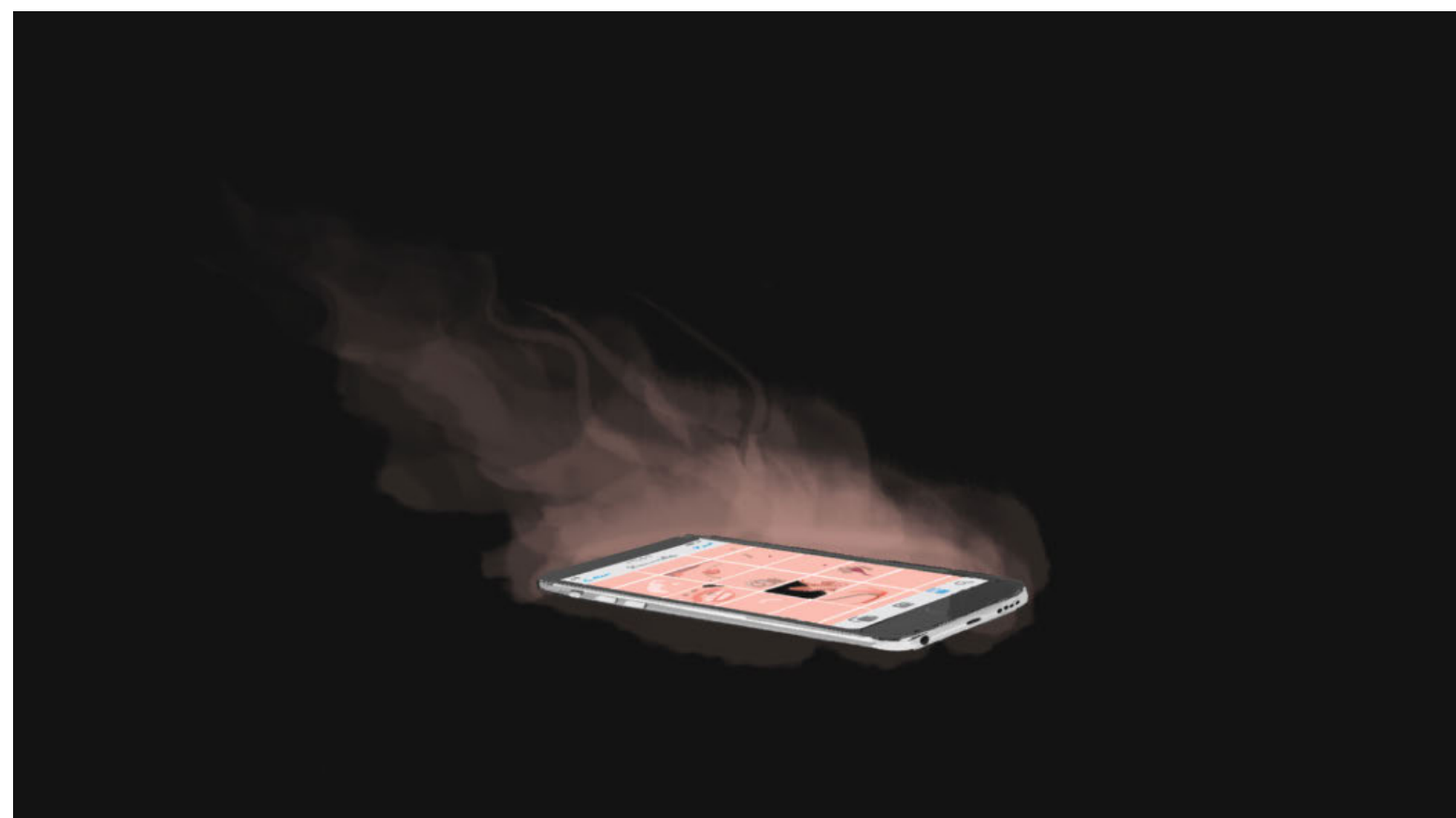
Det seneste år har Umbrella-sagen sendt chokbølger gennem Danmark, og med stadfæstelsen af dommen for distribution af børneporno i Højesteret i februar kan ingen længere være i tvivl – det er strafbart og har konsekvenser at krænke andre digitalt.

Med overskrifter som 'Digitale sexkrænkelser er hverdag for unge' og 'Digitale krænkelser kalder på et kørekort til unge' blev sagen startskuddet til en op- og nedgang i offentlig debat om unges adfærd på nettet og deres tilhørende manglende digitale dannelse.

Jeg har i mit speciale undersøgt, hvordan debatten om Umbrella-sagen udfoldede sig på Facebook, og kortlægningen viser, at netop de to overskrifter er dækkende for en stor del af debattens fokus. Hovedvægten af opslag om sagen fra større danske medier i perioden 15. januar 2018 til 31. juni 2018 centrerede sig nemlig om unge og deres digitale handlingsmønstre – oftest med en kritisk eller negativ tone.

DEBATTEN VISER en tendens til at rette fokus mod ungdomsgenerationen, når offentligheden debatterer digitale sexkrænkelser.

Blandt andet gik fem børne- og ungdomsorganisationer sammen om at opfordre landets politikere til at skrive mar-

kant for indsatsen for at lære børn og unge digital dannelse.

Og nej, det kommer nok ikke som nogen overraskelse, at det er de unge, der er i fokus. Det er trods alt 1.152 primært unge, der nu er blevet sigtet i Umbrella-sagen.

Derfor er indsatsen på børne- og ungdomsrådet vigtige og et skridt på vejen i den rigtige retning mod at lære, hvordan vi begår os i et digitalt samfund. Men det er kun det, det er: et skridt i den rigtige retning.

Problemet er, at den offentlige debat stopper ved diskussionen af de unges digitale dannelse. Og med et ensidigt fokus på, at det er de unge, der skal dannes digitalt, lader vi de unge bære hele ansvaret for, at vi som samfund tilpasser vores moralske handlingsmønstre til nutidens hyperdigitaliserede hverdagsliv.

Det er på tide, at vi indser, at digital dannelse er en fælles samfundsopgave, som ikke kun de unge skal løse.

Skal det lykkes, er der behov for voksne rollemodeller – forældre, lærere og pædagoger – der påtager sig en større del af ansvaret, så de unge kan få støtte på vejen gennem den digitale jungle.

DESVERRE OPLEVER mange unge, at voksne, og især deres forældre, indtager en passiv rolle i forhold til deres digitale adfærd. En undersøgelse af unges digitale kriminalitetsadfærd, lavet af en gruppe forskere fra Københavns Universitet i samarbejde med Det Kriminalpræventive Råd, viser at unge ofte ikke taler med deres forældre om deres liv på sociale medier. Foruroligende er også, at de unge heller ikke beretter om samtaler med forældrene om, hvad der er god opførsel på nettet, eller hvordan de skal håndtere en svær situation.

De unge står altså alene, når de skal manøvrere rundt i en digital hverdag. Og det betyder, at de overlades til selv at forme kultur og moral på sociale medier.

Arkivtegning:
Philip Ytournal

Måske fordi vi har tænkt, at som en generation af digitalt indfødte har de langt mere forstand på det univers end vi voksne. Men det er en misforstået opfattelse, for de fleste unge har brug for hjælp og vejledning og trygheden ved, at de ikke bliver mødt med en løftet pegefinger, når de befinder sig på moralske grænseområder.

Dannelse og opdragelse hænger uløseligt sammen, og det gælder også, når det kommer til det digitale liv. Men indgår man i konstruktive samtaler med forældre om emnet, finder man hurtigt ud af, at det ikke handler om dårlig opdragelse eller modvilje mod opdragelse af børnene, at de ikke tager mere ansvar i den digitale sfære.

FORÆLDRE VIL rigtig gerne hjælpe deres børn, så de ikke pludselig en dag står med en sigtelse i e-boksen, men mange forældre føler sig ikke klædt på til at løfte opgaven.

Voksne og forældre forstår ikke de unges digitale liv og de handlemønstre, der gør sig gældende på mange af de sociale medier, de unge bevæger sig på. De mangler viden og værktøjer til at tage de svære samtaler med børn og unge om deres digitale liv og måske endda også mod til at agere uvidende og nysgerrige efter, hvad deres børn foretager sig på sociale medier, og hvordan det påvirker deres sociale relationer og fællesskaber.

Med et ensidigt fokus på, at det er de unge, der skal dannes digitalt, lader vi de unge bære hele ansvaret for, at vi som samfund tilpasser vores moralske handlingsmønstre til nutidens hyperdigitaliserede hverdagsliv

ved, hvad de skal stille op for at give de unge den nødvendige støtte. For hvordan skal man kunne opdrage til noget, som man grundlæggende ikke forstår?

SÅ HVIS VI gerne vil understøtte koblingen mellem dannelse og opdragelse, så er der brug for digital dannelse af de voksne. De skal også lære at navigere i en digitaliseret hverdag, for grænserne for, hvad der er lovligt og ulovligt i et digitaliseret samfund, er nemlig ikke kun en sløret streg i det moralske landskab for unge. Det er mindst lige så indviklet for voksne at forstå, hvornår en digital adfærd bliver til en kriminel handling.

Derfor er det en opgave, vi skal løfte i fællesskab, og en opgave, som ikke kun handler om, at de unge skal kende lovens regler og konsekvenser. Den handler også om, at der tages ansvar for at klæde voksne ordentligt på til at tale det digitale sprog.

KRONIKEN 4. april 2019

Hvor fremmede føler flygtninge sig i Danmark?

MALENE FENGER-
GRØNDAHL

Hvor mange procent fremmede føler de flygtninge, der bor i Danmark sig? En ny udstilling i Aarhus dykker ned i den personlige oplevelse hos de godt 160.000 flygtninge, der bor her.

Hvor mange procent fremmede føler de flygtninge, der bor i Danmark sig? En ny udstilling i Aarhus dykker ned i den personlige oplevelse.

JEG FØLER MIG kun fremmed, når politikerne siger, at jeg er fremmed. Jeg kan lide traditionerne i Danmark, jeg tager til juletræsfest og til påskefrokost hos mine danske venner. Når min datter og jeg er ude at rejse, lægger hun altid mærke til, når nogen taler dansk.

Sådan svarede en 46årig somalisk kvinde, der har boet i Danmark siden 2000, da hun for nylig blev spurgt »Hvor mange procent fremmede føler du dig?«

Det var mig, der stillede hende spørgsmålet, som en del af et interview om hendes tilhørsforhold til Danmark, hendes følelse af fremmedhed, danskhed og hjemlighed. Hendes værdier, håb og drømme.

Interviewet kom i stand som en del af det kunstdokumentariske projekt '100 % fremmed?', som jeg er blevet inddraget i for at lave interview med i alt 11 personer i Aarhusområdet, der er kommet til Danmark som flygtninge.

Mine samtaler med interviewpersonerne er mundet ud i 11 korte tekster, der sammen med fotografier taget af projektets kurator, fotograf Maja Nydal Eriksen, bliver præsenteret i en udstilling i Rådhusparken i Aarhus fra i dag og måneden ud.

Her kan forbiplanlægge møde i alt 20

Ilham Mohamed - kvinden i forgrunden - er fra Somalia, men føler sig kun fremmed når politikerne siger hun er fremmed. Foto: Maja Nydal Eriksen

århusianeres livshistorier i komprimeret form. Samme type udstilling har været vist i en del andre danske byer, og flere byer får en tilsvarende udstilling i løbet af 2019, så en udstilling løbende opbyg-

ges med portrætter af udvalgte borgere, der har fået asyl i Danmark siden 1956. Projektet begyndte med 100 portrætter, som blev udstillet i København, og fortsætter nu til en række byer - fra Skagen til

Bornholm.

I alt indsamles op mod 250 portrætter, som løbende bliver lagt ud på vores site: 100pctfremmed.dk.

Deltagerne i udstillingen repræsenterer de over 160.000 mennesker, som har fået asyl i Danmark de seneste 60 år. Den ældste deltager kom hertil fra Ungarn i 1956, de senest ankomne er flygtet fra den syriske borgerkrig. I projektet '100% fremmed?' svarer de tidligere flygtninge selv på et af tidens store spørgsmål: Hvor fremmede de føler sig.

Svarene er modsat spørgsmålet komplekse og personlige og handler om tilhørsforhold, drømme, minder og holdninger.

PROJEKTET ER skabt af Metropolis/Københavns Internationale Teater og kurator og fotograf Maja Nydal Eriksen. Det er et på en gang enkelt og vigtigt projekt.

For det viser flygtninge som mennesker. Og fordi det - i en tid med et såkaldt udlændingepolitisk paradigmeskift - også er med til at sætte fokus på, hvordan lovgivning og sprogbrug er med til at be-

grænse den måde, vi kan danne fællesskaber og bidrage til dem.

For det vil være naivt at tro, at den mistænkeliggørende retorik over for asylsøgere, flygtninge og indvandrere ikke har en effekt. Og ligeledes har det naturligvis voldsomme konsekvenser, når der tages stramning efter stramning af udlændingeloven.

Det påvirker ikke kun de tusindvis af mennesker, der får afslag på asyl eller udvises fra Danmark, men også de mange med flygtningebaggrund, som har boet her i måneder, år eller årtier og allerede har gjort Danmark til deres hjemland.

Vores følelse af fremmedhed eller hjemlighed påvirkes hver eneste dag - og selv om nogle af os umiddelbart kan føle os på sikker grund, kan også vores følelse af hjemlighed trues, når vi udgrænser andre fra fællesskabet.

Det er blevet ekstra klart for mig under mine møder med de århusianske deltagere i '100 % fremmed?'.

Se f.eks., hvad den somaliske kvinde, som jeg citerede ovenfor, fortæller: »Jeg har aldrig selv mødt racisme. Men min datter blev engang skældt ud af en ældre dame ved et busstoppested. Det var dagen efter et terrorangreb i Frankrig. Damen råbte 'det er jeres skyld, at der sker sådan noget' og skubbede til min datter. Min datter blev vred. Men hun tænkte, at hvis hun skubbede igen, ville alle tænke dårligt om hende. Så hun gjorde ingen-

LÆSERNE MENER

FORLIS I TRYKT AVIS

Jens Uffe Rasmussen, Rantzausemindevej 162, Svendborg: Man har normalt tillid til, at Politiken dækker relevante nyheder, men i Politikens trykte udgave var der stort set ingen dækning af krydstogtskibet i havsnød ud for Norges kyst i sidste uge. Det var kun hundrede meter fra at gå på grund og dermed blive til en katastrofe. Der var over tusind mennesker om bord. Når man tænker på, hvor galt det gik i Italien for nogle år siden, må man sige, at det er vigtigt for folk, der overvejer at tage på krydstogt, at vide, at det kan være risikabelt. For os andre ville det være betryggende at vide, at Politiken dækker alle vigtige nyheder.

IDEOLOGISK REFORM

Torben Kjær, medlem af Danske Regioners Sundhedsudvalg og Hovedstadens Regionsråd, for Enhedslisten: Akuttelefonen 1813 er kommet til at fungere godt og scorer højt i Vives' rapport om de 5 forskellige akutordninger. Alligevel vil regeringen og DF nedlægge netop 1813, hvilket bekræfter, at aftalen bygger på ideologiske forestillinger og ikke kvalitet. Vil man samle alle specialer på alle 21 akuthospitaler, vil det være et tilbageskridt for kvaliteten, ellers skal borgerne stadig indlægges på tværs af hospitalsfællesskaberne alt efter sygdom. Regeringen og DF varetager hellere praktiserende lægers gammeldags utidssvarende ordninger og vil skabe et sundhedsvæsen, der hører fortiden til. Nærheden og helheden bevares bedst ved at bevare ansvarlige regionsråd.

NÆSE FOR ØRESTADGATE

Jørgen Stabenfelt, Lindetoften 39, Taastrup: I den såkaldte 'Ørestadgate' truede en af Undervisningsministeriets kontorchefer først med at inddrage elevernes mobiltelefoner, dernæst truede den pågældende eleverne med kollektiv afstraffelse – med ministerens vidende formoder jeg. Riisagers og ministeriets håndtering af 'Ørestadgate' er så underlodig, at hun bør få en næse så stor, at hun kan snuse sig selv i nakken – subsidiært bør hun trække sig fra posten. Jeg minder i den forbindelse om Morten Bødskov, der gik af, fordi han havde

stukket en mindre nødløgn.

GOLAN OG KRIM

Karsten Bräuner, Vester Fælledvej 24, Aalborg: Efter præsident Donald Trumps tilkendegivelse af, at Golanhøjderne er en legitim del af Israel, må han logisk følge op med en tilkendegivelse af, at Krim er en legitim del af Rusland.

NEJ TAK TIL POLITIKEN

Viggo Brandt, Markskellet 41, Ringkøbing: Nu skete det igen. Politiken smuglede en fed reklame i vor postkasse.

Jeg ved godt, at I gør det for at tjene penge.

Men det er ikke i orden, når I bryster jer af at være forrest på klima- og miljøbevidsthed. Det er nemt nok at give udtryk for den gode vilje, men det kniber, når det koster.

Det kan det komme til alligevel, for vi må jo overveje at udvide 'Nej tak til reklamer' med 'Nej tak til Politiken'.

SOLIDARITET

Niels Erik Danielsen, Odinsvej 8, Høng: Alex Vanopslagh mener, der er en værdikamp mellem det rød-grønne, kosmopolitiske storbyværdisæt og det mere jordnære, erhvervsrettede, dagligdagsfokuserede og konkrete Danmark. Intet er mere forkert.

Der er en kamp mellem grådige kuponklippere og solidariske velfærdsbevarende mennesker i Danmark og i verden.

IKKE SÅ RINGE ENDDA

Steffen Larsen, børnebogsanmelder på Politiken: 1. april bragte Politiken et debatindlæg fra Gro Vase – der studerer kritisk, analytisk journalistik – om anmeldelse af børnelitteratur i aviserne. Det var en trist opgørelse. Hun var nået frem til, at hen over tre måneder i efteråret 2018 havde seks udvalgte aviser bragt 21 anmeldelser af nordiske børnebøger. (Hvorfor nordiske kun?). Det er heller ikke rigtigt. Alene her i avisen var der i den pågældende periode 24 anmeldelser plus 7 af ikke-nordiske bøger. Sjovt nok kom Gro Vases indlæg, samme dag som der på bagsiden af Kultur var anmeldelser af tre nordiske billedbøger. Børnelitteraturen kan sagtens tale mere omtale og nursing, men det er ikke så ringe endda.

DAGENS CITAT

Dansk Folkeparti vil blive slået i gulvet, men alligevel vinde på point, for det er deres værdier, der vil sejre. Alle midterpartier, fra De Konservative over Socialdemokratiet og langt ind i Socialistisk Folkepartis rækker taler og tænker som dem. Ikke af overbevisning, men af opportunistisk angst for stemmetab
Forfatter Carsten Jensen.
På Facebook

Godt, I siger fra nu, forældre!

BØRNEPOLITIK

RASMUS KJELDAHL, DIREKTØR I BØRNS VILKÅR

Kære forældre. Børn – og små børn i særdeleshed – har brug for tryghed og omsorg for at trives og udvikle sig. Derfor forstår vi jer og står 100 procent bag jer på lordag, når I demonstrerer i hele landet for at kræve mere og bedre omsorg for jeres børn, når I overlader dem i velfærdsstatens varetægt.

Små børn har brug for voksne i deres nærhed, som kan forstå børnene og handle ud fra deres behov. Sådan er det desværre langt fra alle steder, hvor børn bliver passet. Vi forstår jeres frustration, når den daglige afsked med jeres barn foregår i et virvar af vikarer og barnegråd, og hvor både voksne og børn er usikre på, hvad dagen bringer. Vi forstår bekymringen om, hvorvidt nogen trøster jeres barn, og hvorvidt barnets behov for den rette støtte til at trives og udvikle sig bliver imødekommet.

DR-dokumentaren 'Er der en voksen til stede?' illustrerede det, mange er klar over, men har forsøgt at fortrænge: Velfærdsstatens rammer om de små børns hverdag er pressede – og sine steder nedslående og bekymrende. Alle børn har ret til en tryk barn-dom – det er en tid, vi skal værne om. Fra forskningen ved vi desuden, at tryghed i den tidlige barn-dom er meget vigtig i forhold til at trives senere hen. Ved at investere i små børns tryghed kan vi forebygge psykisk mistrivsel senere hen. Forebyggelse er

vigtig, for vi har et stort og voksende samfundsproblem med ensomhed, angst og mistrivsel: Tre gange så mange børn og unge får i dag diagnosen angst eller depression som for ti år siden, og på BørneTelefonen handlede hver femte samtale i 2018 om psykisk mistrivsel som angst, ensomhed og selvmordstanker.

I en Epinion-måling, foretaget af alliancen 'Småbørnsloftet' op til kommunalvalget i 2017, udpegede kun 5 pct. af de adspurgte kommunalpolitikere 'børnepasning' som det vigtigste valgtema

helt sikkert også brug for forsvarlige normeringer, ligesom der er brug for et løft af pædagoguddannelsen, så flere hænder også er kloge hænder. Virkeligheden er desværre også, at kommunerne er underlagt en økonomisk spændetrøje af regeringen: Selvfølgelig er det godt, at de gerne bruger flere penge på for eksempel

dagtilbud, er de pålagt et uflexibelt udgiftsloft for, hvor mange penge de må bruge på det stigende antal ældre og børn. Loftet betyder, at de befinder sig i en stram økonomisk spændetrøje og kun i ringe grad kan prioritere investeringer i at styrke den tidlige indsats, hvor man først ser resultatet flere år frem.

REGERINGEN fremhæver, at de har øget investeringer i sociale normeringer og småbørnsområdet. Det er en prisværdig, men alt for lille håndsækning. Vi ved fra flere institutioner, der befinder sig i udsatte områder, at ekstrabevillinger fra staten har medført, at kommunen blot har skåret i sit eget tilskud til institutionen. Børnene mærker derfor ingen forskel! Der er desværre også den udfordring, at området ikke har den store politiske bevågenhed de dage, hvor der ikke demonstreres. I en Epinion-måling, foretaget af alliancen 'Småbørnsloftet' op til kommunalvalget i 2017, udpegede kun 5 procent af de adspurgte kommunalpolitikere 'børnepasning' som det vigtigste valgtema – langt efter de andre store velfærdsområder som ældre, skoler, sundhed og socialpolitik. Også landspolitisk er området blevet flyttet mellem skiftende ministerier.

Det er slet ikke godt nok. Men godt, I råber op, kære forældre. Det er på tide, at politikere på alle niveauer retter blikket på de små børn og går i gang med at indrette og drive vuggestuer og børnehaver på børnenes – og ikke økonomiens – præmisser. Det ville helt sikkert kunne betale sig både menneskeligt og økonomisk.

Det er usmageligt, umodent og usexet, når mænd siger nej til at bruge kondom

KØNSSYGDOMME

IDA MATTHIESEN, PSYKOLOGISTUDERENDE

JEG FORSØGER i disse år at fejre mit ungdoms- og singleliv med alt, hvad der dertil hører. Men der er skår i glæden. Midt i min liderlighed ender jeg ufrivilligt i rollen som underviser i kønssygdomme.

Selv om de fyre, jeg er sammen med, på forunderlig vis altid er blevet tjekket for kønssygdomme inden for den seneste måned, så insisterer jeg alligevel på, at vi skal bruge kondom. Det gør dem altid lidt mutte, og der er ikke mange lys at spore i deres øjne, når snakken er slut. Den snak stod heller ikke øverst på min ønskeliste.

Sex og Samfund skriver på deres hjemmeside, at der i 2005 var 23.854 registrerede tilfælde af klamydia. I 2017 var det tal oppe på 32.931. Det kan der være forskellige grunde til, men en af dem er, at der bliver brugt for få kondomer. Kondomer er ikke sexede. Det er de ikke. Men de er en forudsætning for, at vi alle sammen kan fejre vores ungdom uden at komme til at træde på hinanden.

Klamydia er let at behandle, og det er måske derfor, at ungdommen ikke tager den så tungt. Sundhedsstyrelsen vurderer, at ca. 50.000 bliver smittet med klamydia hvert år. Det svarer til hele Herning.

Ca. halvdelen af de smittede ved det, og den anden halvdel går ubehandlet rundt. Det er alvorligt, fordi ubehandlet klamydia kan ende med at fratage en kvinde evnen til at føde sine egne børn. En kønssygdom er ikke en bivirkning ved sex, det er en sygdom. En kønssygdom skal ikke spredes ved lem-fældighed, den skal aktivt undgås. Alle ved, at man bør bruge kondom, hvis man dyrker sex med en, man ikke kender. Det er nok derfor, vi ikke snakker så meget om det – fordi der ikke er så meget at diskutere. På trods af det er prævention stadigvæk ikke en selvfølge.

DET ER IKKE, FORDI der mangler information omkring hvordan man tager et kondom på – det er, fordi man (d) ikke har lyst. Og det er her, det bliver giftigt. Måske er det i visse date-situationer rimelig klart, at daten ikke er der for at høre om dine hobbyer og dine tanker om klimaet.

Sex er også et behov, og det er strengt taget ikke nødvendigt, at man bryder sig om hinanden. Men det, man kan forlange af hinanden, er respekt. Når

en fyr aktivt forsøger at snakke en pige fra at have beskyttet sex, fordi han ikke har lyst til at have kondom på, så bliver manglen på respekt ubehageligt tydelig.

Han nedprioriterer pigens ønske og helbred til fordel for sin egen optimale nydelse. Det er usmageligt, umodent og usexet, og det er ikke godt nok. Hvis man ikke kan forholde sig til det menneske, man knalder med, på en respektfuld måde, så skal man holde fingrene for sig selv. Jeg bliver bekymret for de værdier, der ligger til grund for den opførelse.

Har vi et samfund, der fortæller drenge, at de er mere værd end piger? Jeg ser ligestillingen vinde indpas mange steder i samfundet, men klamydiatalene og historier fra mine kønsfæller vidner om, at vi ikke må glemme, at der stadig er kampe at kæmpe på kvinddekønnets vegne. Især på den seksuelle slagmark, hvor ligestillingen mellem mand og kvinden halter langt, langt bagefter. Et fænomen som 'stealthung', hvor fyren sniger kondomet af under sex, uden at pigen ved det, cementerer alvoren af manglen på respekt.

Jeg hører venner sige, at hvis en fyr ikke respekterer, at man gerne vil bruge kondom, så er fyren ikke det værd. Der er åbenbart konsensus om, at det er pigerne, der vælger de forkerte fyre. Men gu' er det da ej. Det er fyrene, der vælger at være de forkerte fyre. Det ville klæde dem snart at vælge noget andet.

Hvor fremmede føler flygtninge sig i Danmark?

ting. Det gjorde mig stolt».

DET RØRER mig at høre en mor blive stolt over sin store datter, fordi hun har ageret så roligt i en meget ubehagelig situation. Men endnu mere oprører det mig, at hendes datter skal udvise den slags adfærd for at undgå yderligere overgreb. At den slags sker i det, jeg opfatter som mit land og min by, får mig til at føle mig fremmed. Og det gør det ikke mindre grotesk, at den somaliske mor har brugt de seneste mange år på at yde sit bedste til fællesskabet.

Hun har lært dansk, uddannet sig til pædagog og stiftet en forening, der støtter somaliske familier i at hjælpe deres børn i det danske samfund. Hun har været frivillig i Bydelsmødrene, der organiserer kvinder i udsatte boligområder til at hjælpe andre kvinder med at blive en del af samfundet, og hun er nu ansat samme sted som koordinator.

Samtidig har hun opdraget sin datter til at tage aktivt del i samfundet, og datteren er nu i gang med en gymnasiueuddannelse, har et fritidsjob og arbejder frivilligt. Den somaliske kvinde har et ønske for fremtiden, som viser, at der - hendes store indsats til trods - stadig er lang vej, før hun kan føle sig 100 % hjemme i Danmark: »Mit ønske for min datter og for Danmark er, at danskerne vil se, at vores børn er en del af Danmark. De somaliske unge er hvide indeni og brune udenpå. De føler sig danske. Jeg drømmer om, at de får lov at bidrage med alle deres ressourcer.

Det er en drøm, jeg deler. Det er også en drøm, det ikke burde

“
Mennesker, der ønsker at bidrage til fællesskabet, bliver mistænkeliggjort og marginaliseret

den førte udlændingepolitik et skridt i den modsatte retning.

Mennesker, der ønsker at bidrage til fællesskabet, bliver mistænkeliggjort og marginaliseret. De får direkte eller indirekte at vide, at de er fremmede. Uanset hvad de selv føler og har kæmpet for. Mine hundredvis af samtaler og interviews med flygtninge gennem de seneste tyve år har vist mig, at langt de fleste er taknemlige over at være kommet til netop Danmark.

Ofte sætter de mere pris på frihedsrettigheder, velfærd og sikkerhed end mange indfødte danskere. En række værdiunderstøtter min erfaringer. Men vi er med den førte udlændingepolitik og den fremherskende retorik ved at sætte denne store kapital af loyalitet over for over styr.

SE FEKS., hvad en 63årig kurdisk kvinde, der kom til Danmark i 1984, siger: »Jeg hører mere til i Danmark end i Irak, for jeg har boet her over halvdelen af mit liv. Men jeg føler mig fremmed, når jeg hører, hvordan asylsøgere bliver behandlet. At et barn kan blive nægtet kartofler og broccoli på et udrejsecenter. Det gør

være umuligt at få opfyldt. For hvorfor skulle det danske samfund ikke tage imod de ustrakte hænder fra tusindvis af mennesker, der ønsker at bruge deres ressourcer til gavn for fællesskabet? Ikke desto mindre er

ondt, at nogen skal føle sig så uønsket». Og hun fortsætter: »Danmark har ændret sig. Politikerne, der bestemmer over andres skæbne, har ødelagt meget». Alligevel forsøger hun at fastholde sit billede af det land, der tog imod hende for 35 år siden, og som hun så gerne vil føle sig hjemme i: »Der findes også mange gode danskere. Og jeg har mange dejlige minder fra Danmark. Da vi levede i Kastrup, så jeg landskabet som et grønt tæppe med havets blå farve. Jeg tænkte, det er Paradis».

Selv om hun siden måtte erfare, at det lille grønne land mod nord ikke var Paradis, har hun opdraget sine børn med det, hun opfatter som både universelle og danske værdier: »Vi har tre kulturer herhjemme, dansk, arabisk og kurdisk. Min mentalitet er nok 70 procent dansk, 20 procent kurdisk og 10 procent arabisk. Jeg har altid ment, at mænd og kvinder lige. Min mand er enig. Han har skiftet ble på vores børn og gør det på vores børnebørn. Vores to ældste børn er gift med danskere, den yngste med en palæstiner-ser. De har selv valgt, hvem de vil giftes med. De har ret til at bestemme over deres liv og krop. På den måde er jeg 100 procent dansk».

Det er svært at se, at de politikere, der efterlyser, at nytillkomne flygtninge skal tilpasse sig såkaldt danske værdier, kan ønske sig mere. Men de er åbenbart parat til at sætte alt dette over styr. Og det er de i den grad i færd med.

En anden deltager fra '100 % fremmed?', en 59årig kvinde med argentinsk baggrund, ankom til Danmark med sine to døtre på Kvindernes Internationale Kampdag i 1991, og hendes første oplevel-

“
Det er svært at se, at de politikere, der efterlyser, at nytillkomne flygtninge skal tilpasse sig såkaldt danske værdier, kan ønske sig mere

Danmark, fordi debatten om udlændinge er så aggressiv. På et tidspunkt, da diskursen ændrede sig, begyndte jeg at avisudklip med racistiske udtalelser. Men så holdt jeg op, jeg ville ikke have plads derhjemme, hvis jeg blev ved. Mit ældste barnebarn har oplevet, at nogen i børnehaven sagde, hun skulle rejse hjem. Det er mærkeligt, for i Argentina har vi taget imod mange danskere. Da jeg rejste fra Argentina, var der 50.000 danskere i Argentina og under 100 argentinerere i Danmark».

Trods sin stigende følelse af fremmedhed forsøger hun at se en fremtid for sig selv og sine børn og børnebørn i Danmark. For hende er løsningen blandt andet at engagere sig lokalt: »I 1977 var jeg i New York første gang og tænkte, at det var fremtiden. Mennesker fra hele verden levede fredeligt sammen. Jeg oplevede lidt af det samme i Gellerup, hvor jeg boede i fem år. Nu bor jeg i en kolonihave, hvor der er mange kunstnere, og plads til at være den, man er».

Også andre af de interviewede peger på byen eller bydelen som et sted, de føler sig hjemme, mens det nationale fællesskab synes lukket for dem. De opfatter det nationale fællesskab som noget, man kun kan blive en del af, hvis man afskriver andre nationale, etniske eller kulturelle identiteter.

EN 39ÅRIG KVINDE med palæstinsensisk baggrund, der kom til Danmark i 1990 fra Dubai, siger f.eks.: »Jeg føler mig fremmed i Danmark, for jeg er hverken helt dansk eller helt arabisk. Jeg drikker ikke alkohol eller har kæresten, og jeg går med tørklæde. Men jeg er heller ikke typisk arabisk. Jeg snakker med mænd og laver sjov med dem. Jeg taler åbent om alting og siger min mening. Mine børn er hverken danskere eller arabere. De fire yngste er født i Aarhus, det er nok derfor, jeg er så knyttet til Aarhus. Jeg følger mig 100 procent som århusianer. Folk kender mig, fordi jeg har lavet meget frivilligt arbejde. Når jeg er ude at rejse, savner jeg altid Aarhus».

Andre finder et fællesskab i musikken eller sportens verden.

En 50årig mand med kurdisk baggrund, der kom til Danmark fra Kuwait i 1990, fortæller f.eks.: »Sommetider, når vi er til kamp med den fodboldklub, hvor jeg er formand, kigger de danske hold mærkeligt på os, fordi de tror, alle indvandrere gør dårlige ting. Så føler jeg mig fremmed. Men når man dyrker sport, er ingen fremmede; sporten er et fælles sprog. (...) Da jeg havde fået asyl, kom jeg til efter lidt tid til Aalestrup, og der begyndte min integration. Jeg kom med i en fodboldklub som eneste udlænding.

Til sæsonafslutningsfesten købte de kylling og juice til mig, fordi jeg som muslim ikke drikker øl eller spiser svinekød. Når man viser respekt, får man respekt den anden vej».

Gennemgående er, at interviewpersonerne kæmper for at blive en del af samfundet og bidrage til fællesskabet – lokalt og nationalt. Men det er en kamp, som bliver brolagt med nye forhindringer uge for uge. Og min frygt er, at flere vil opgive kampen.

Ikke kun borgere med flygtningebaggrund, men også borgere, som på papiret er født ind i det danske fællesskab. Spørgsmålet »Hvor mange procent fremmed føler du dig?« kan lyde provokerende og forføjlet.

Men efter min mening er det et spørgsmål, vi alle bør stille os selv. For pointen er ikke kun, at svarene fra de mange personer med flygtningebaggrund siger noget om samfundets rummelighed og mangel på det samme.

Pointen er også, at vi alle er medansvarlige for, hvilke svar det er muligt at give. Skal vi udvide rummet for, hvad det er muligt at svare, må vi begynde med at give den enkelte plads til at ånde frit, tale frit og tænke frit – og bidrage med alle sine ressourcer.

Så kan det vi måske med tiden nå frem til, at langt flere kan svare som denne 69årige mand fra Libanon: »Jeg siger ligesom H.C. Andersen, at Danmark er min mor og min far. Her kan jeg trække vejret frit. Mine børn har fået et stykke guld af mig: at de kan bo i Danmark».